

بسم تعالی

بررسی آثار پیوستن ایران به

سیان مشور انرژری

(ECT)

اداره ارتباطات و روابط با مجامع انرژری

تهیه کننده: سید محمد رضا غفاری

امور لوپک و روابط با مجامع انرژری

مرداد ماه ۱۳۹۳

خلاصه مدیریتی :

پیمان منشور انرژی توافق نامه ای بین المللی به منظور تسهیل سرمایه گذاری و ترانزیت در زمینه انرژی است. این پیمان که مسایل زیست محیطی را مد نظر قرار داده است در دسامبر ۱۹۹۴ امضا شد و در آوریل ۱۹۹۸ از نظر قانونی نافذ گردید و در حال حاضر توسط ۵۱ کشور و اتحادیه اروپا امضا و مورد پذیرش قرار گرفته است. ج.ا.ایران در سال ۲۰۰۲ به عنوان عضو ناظر به این معاهده پیوست. پیمان منشور انرژی چند جانبه و الزام آور بوده و هدف آن به حداقل رسانیدن ریسک مربوط به سرمایه گذاری در توسعه و بهره برداری از منابع انرژی است. این معاهده چهار موضوع اصلی را پوشش می دهد.

- ترویج سرمایه گذاری در انرژی توسط منابع خارجی بر اساس اعطای امتیازات داده شده به سرمایه گذاران داخلی و یا امتیازات ذکر شده در دولت کامله الوداد^۱
- تجارت آزاد انرژی بر اساس قوانین سازمان تجارت جهانی (WTO).
- آزادی ترانزیت انرژی از طریق خطوط لوله و شبکه های برق .
- برقراری یک مکانیزم خاص برای حل و فصل مناقشات بین کشورها و یا کشورها و سرمایه گذاران .

منشور انرژی هم اکنون دارای دبیرخانه (مستقر در لاهه)، کنفرانس (اجلاس ها در بروکسل برگزار می شود)، و چندین کار گروه تخصصی است که در زمینه های استراتژی، سرمایه گذاری، تجارت و ترانزیت، بهینه سازی مصرف سوخت و مسایل زیست محیطی، حل و فصل مناقشات، و مشاوره حقوقی فعال هستند. گرچه عضویت در این منشور برای تولید کنندگان انرژی فوایدی مانند جذب سرمایه گذاری های خارجی و ایجاد تسهیلات جهت عرضه مواد خام و فرآورده به بازار های مصرف را دارد ، اما همانطوریکه صراحتاً در متن منشور بر آن تاکید شده، هدف منشور صیانت از سرمایه گذاری ها و گرفتن امتیازات ویژه از کشور های صاحب منابع از جمله در زمینه ترانزیت انرژی از قلمرو سرزمینی این کشورها است. تاکنون ۲۳ دعوای حقوقی از سوی شرکت های سرمایه گذار بر علیه کشور های تولید کننده انرژی که عضویت این منشور را پذیرفته اند در دادگاه های بین المللی اقامه شده که در چند مورد دعوای در حال پیگیری (pending) و در موارد دیگر کشور های تولید کننده محکوم شده اند، بارزترین مورد

1- Most Favored Nation

مقصود از این اصطلاح که در قراردادهای بازرگانی از آن زیاد می شود آنست که اگر دولت های امضاء کننده قرارداد، بعداً امتیازات بیشتری به کشورهای دیگر بدهند و یا از تعرفه های کشوری بکاهند، طرف های دیگر، خود به خود بتوانند از آن امتیازها برخوردار شوند.

روسیه است که ملزم به پرداخت ۵۰ میلیارد دلار خسارت به شرکت نفتی یوکاس (Yukos) شد. روسیه در سال ۲۰۰۹ رسماً عضویت خود در منشور را لغو نمود. در این گزارش نخست منشور انرژی و بخش های مختلف آن و همچنین وظایف این بخش ها معرفی و سپس نکات مثبت و منفی عضویت کامل در این پیمان بین المللی مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. بخش پایانی نتیجه گیری است که بطور خلاصه عنوان خواهد شد.

مقدمه:

در اوایل دهه ۱۹۹۰ و در پایان جنگ سرد چشم انداز همکاری بین شرق و غرب بنحوی که هر دو طرف از آن سود ببرند مطرح شد. روسیه و بسیاری از همسایگان آن دارای منابع غنی انرژی هستند اما برای توسعه و بهره برداری از آن نیازمند به سرمایه گذاری های کلان بودند. در همین حال کشور های اروپای غربی علاقه ای استراتژیک در تنوع بخشیدن به منابع انرژی خود داشتند، به این ترتیب زمینه مشترکی حاصل شد تا منابع انرژی یاد شده در فوق مورد بهره برداری قرار گیرند. بر اساس همین ملاحظات بود که معاهده منشور انرژی بوجود آمد.

منشور ۱۹۹۱:

اعلامیه اولیه ECT در ۱۷ دسامبر ۱۹۹۱ در لاهه امضا شد که شامل مواردی در ارتباط با معاملات، ترانزیت، و سرمایه گذاری در زمینه انرژی است. منشور ۱۹۹۱ ذکر خلاصه ای از اصول لازم جهت تقویت همکاری بین سرمایه گذاران و کشور های صاحب منابع انرژی بر اساس منافع مشترک و تامین عرضه انرژی، همزمان با توسعه پایدار اقتصادی است.

معاهده ۱۹۹۴:

در دسامبر ۱۹۹۴ پیمان ECT در لیسبون (پایتخت کشور پرتغال) به امضا رسید و در آوریل ۱۹۹۸ از نظر قانونی نافذ گردید. تا کنون ۵۱ کشور این معاهده را امضا کرده و یا به تصویب مجالس قانونگزاری خود رسانده اند. هدف اعلام شده ECT همکاری در زمینه انرژی، بازار رقابتی، توسعه پایدار، و حاکمیت کشور ها بر منابع طبیعی شان اعلام شده است.

PEEREA^۱ ۱۹۹۴:

این پروتکل کشورهای عضو پیمان را ملزم به تدوین سیاست های خود به منظور استفاده بهینه از انرژی و کاهش تاثیر منفی چرخه سوخت به محیط زیست می نماید. به علاوه پروتکل مذکور به کشورهای عضو فهرستی از اقدامات مفید و موثر و همچنین تبادل نظر، استفاده از تجربیات، و مشاوره در باره مسایل مربوط به استفاده بهینه از انرژی را عرضه می کند. PEEREA بر استراتژی ملی برای استفاده بهینه از انرژی، اخذ مالیات، و سیاست های قیمت گذاری در بخش انرژی تاکید خاص دارد.

اصلاحیه سال ۱۹۹۸:

1 - Product on Energy Efficiency and Related Environmental Aspects

(پروتکل منشور انرژی و جنبه های زیست محیطی مربوطه)

بندهای تجاری معاهده ECT که در ابتدا بر مبنای رژیم تجاری موافقت‌نامه GATT بودند، در آوریل ۱۹۹۸ طی اصلاحیه ای همسو با مقررات و اصول WTO تنظیم شدند. به این ترتیب ECT با سیاست های WTO مبنی بر شفافیت، عدم تبعیض، و تعهد به آزاد سازی تجارت بین‌المللی همسو شد. اصلاحیه مزبور شامل معرفی مکانیزمی الزام آور برای ثابت نگه داشتن عوارض گمرکی و هزینه های مرتبط با صادرات و واردات انرژی در آینده می باشد.

روسیه :

روسیه در سال ۱۹۹۴ پیمان منشور انرژی را امضا کرد و عضویت مشروط در ECT را پذیرفت. این بدان معنا است که روسیه مفاد عهد نامه ECT را تا آنجا که با قوانین داخلی آن مغایرت نداشته باشد پذیرفته است. در ۲۹ اگوست ۲۰۰۹ دولت فدراتیو روسیه اعلام نمود که قصد ندارد به پیمان منشور انرژی و پروتکل آن، در مورد بهینه سازی مصرف سوخت و مسایل زیست محیطی بپیوندد. طبق ماده ۴۵ پیمان منشور انرژی، نتیجه، خاتمه عضویت مشروط روسیه در ECT بود. روسیه بزرگترین تولید کننده گاز جهان است و در گذشته از طرف‌های اصلی معاهده منشور انرژی بود.

بررسی آثار پیوستن ایران به پیمان منشور انرژی (ECT)

پیمان منشور انرژی (ECT) توافقنامه‌ای بین‌المللی است که چار چوبی چند جانبه برای معاملات، ترانزیت، و سرمایه‌گذاری در زمینه انرژی را فراهم می‌کند. ECT تمام چرخه انرژی از سرمایه‌گذاری گرفته تا انتقال سوخت از مرزهای ملی و بین‌المللی را پوشش می‌دهد. تمام انواع انرژی و فرآورده‌های آنها، شامل انرژی‌های برق آبی، خورشیدی، باد و سایر انرژی‌های تجدید پذیر تحت پوشش ECT هستند.

مبنای پیمان منشور انرژی بر این اصل استوار است که تمام کشورها از وجود یک چار چوب متوازن برای همکاری در بخش انرژی سود خواهند برد. کشورهای صاحب منابع انرژی، جذب سرمایه‌گذار می‌نمایند و از انتقال مطمئن مواد انرژی خود به مقصد نهائی بهره‌مند می‌گردند، در حالیکه کشورهای سرمایه‌گذار و همچنین وارد کنندگان انرژی، از امنیت عرضه و همچنین حمایت قانونمند از سرمایه‌گذاری‌های خود مطمئن خواهند شد.

پیمان منشور انرژی دو مشخصه مهم دارد، اولاً تنها مجموعه قوانین بین‌المللی است که منحصرأ برای تامین نیازهای بخش انرژی طراحی شده و ثانیاً طیف عظیمی از کشورهای اروپائی و آسیائی به آن پیوسته اند.

استدلال ECT بر این است که برای تامین تقاضای فزاینده انرژی، سرمایه‌گذاری ضروری است و لازمه سرمایه‌گذاری، وجود محیطی پایدار، مطمئن، و شفاف می‌باشد. صیانت از سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی، (در مقابل خطراتی مانند سلب مالکیت مستقیم و یا غیر مستقیم، رفتار تبعیض آمیز، و یا نقض هر کدام از بندهای معاهده ECT)، باعث اعتماد سازی لازم و تشویق سرمایه‌گذاری می‌شود.

اولویت بعدی ECT جریان مطمئن ترانزیت انرژی است، این امر خصوصاً برای کشورهای آسیای میانه مهم است، زیرا برای رسیدن به بازار مقصد، بخش اعظم نفت و گاز آنها باید از طریق خطوط لوله، و با طی مسافت‌های طولانی از قلمرو چندین کشور عبور کند. بر اساس مفاد پیمان ECT کشورهای ترانزیت کننده، ملزم هستند حتی اگر با کشورهای دیگر از نظر ترانزیت انرژی مناقشه دارند، از ایجاد وقفه و یا کاهش مقدار انرژی ترانزیت شده خودداری، و برای ترانزیت انرژی، تسهیلات فراهم کنند. کشور های عضو ECT را به عنوان بازار و مجمعی برای تبادل نظر و اطلاعات، در رابطه با برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های مربوط به استفاده بهینه از انرژی و همچنین مسایل زیست محیطی، مد نظر قرار می‌دهند.

(ECT) روشی متوازن را، برای دستیابی سرمایه گذاران به منابع انرژی، در پیش گرفته است. از یکسو این پیمان بطور مشخص بر حاکمیت ملی بر منابع انرژی تاکید می‌کند، هر کشور عضو، آزاد است تا تصمیم بگیرد چگونه و تا چه حدی اجازه بهره برداری از منابع تحت حاکمیت اش را بدهد و همچنین تا چه میزان، بخش انرژی آن کشور در دسترس سرمایه گذاری های خارجی باشد. از سوی دیگر شرایط و قوانین حاکم بر اکتشاف، توسعه، و مالکیت منابع باید شفاف و در دسترس بوده و این قوانین تبعیض آمیز هم نباشد.

زمانیکه همسو با قوانین ملی کشوری، سرمایه گذاری خارجی تحقق یابد، معاهده، خط ارتباطی بین این سرمایه گذاری و دولت میزبان خواهد بود. مفاد الزام آور موجود در ECT می تواند در کاهش ریسک برای سرمایه گذار نقش اساسی داشته باشد، علت آن است که طبق مفاد این پیمان سرمایه گذار می تواند با اقامه دعوی بر علیه دولت میزبان، نزد دادگاه های داوری بین المللی رفته و از حقوق خود دفاع کند. از زمان نافذ شدن این پیمان در سال ۱۹۹۸ تاکنون چندین مناقشه بین سرمایه گذاران و دولت های میزبان بر اساس مفاد ECT مورد رسیدگی قرار گرفته و بطور موفقیت آمیزی حل و فصل شده است.

ساختار معاهده منشور انرژی

کنفرانس منشور انرژی:

کنفرانس منشور انرژی رکنی بین الدول است که بدنه تصمیم گیری و کنترل در این پیمان می باشد، تمام کشورهایائی که پیمان را امضاء یا با مفاد آن اعلام موافقت کرده اند، عضو این کنفرانس هستند که بطور منظم اجلاس تشکیل می دهد. کنفرانس دارای فعالیت های مشروحه ذیل است:

- بحث پیرامون آن دسته از مسائل سیاست گذاری که بر همکاری بین امضاکنندگان این معاهده تأثیر می گذارد.
- ارزیابی اجرای مواد پیمان منشور انرژی و پروتکل استفاده بهینه از انرژی و جنبه های مربوط به مسائل زیست محیطی آن .
- بررسی پروژه های مربوط به مسائل انرژی.

اجلاس های کنفرانس منشور انرژی معمولاً در بروکسل برگزار می شوند، در فاصله زمانی بین اجلاس های کنفرانس، جلسات منظم در رابطه با سرمایه گذاری، تجارت، ترانزیت و استفاده بهینه از انرژی برگزار می شود.

کنفرانس خود دارای بدنه ذیل است:

- کارگروه تجارت و ترانزیت .
- کارگروه استراتژی .
- کارگروه سرمایه گذاری .
- کارگروه مشاوران صنعت .

کارگروه تجارت و ترانزیت ؛

مسئولیت تمام مسائل مربوط به جریان انتقال انرژی از مرز بین کشورهای عضو معاهده را بعهده دارد. وظایف اصلی این کارگروه عبارتند از :

- پیش و کمک به اجرای پیمان و ابزارهای تجاری و ترانزیتی مربوط به آن، همچنین ارائه پیشنهاد برای بهبود پایبندی اعضاء به مفاد قرارداد.
- تسهیل گفت‌وگو بین کشورهای عضو منشور در ارتباط با تضمین جریان عبور انرژی از مرزها کشورها، براساس مفاد ECT.
- بررسی شیوه‌هایی که به کمک آن بتوان توسعه رقابتی و پایدار بازار انرژی و حرکت آنرا در طول مرز کشورهای عضو ، تسهیل کرد .

کارگروه استراتژی:

این کارگروه بررسی نقش فرآیندهای منشور در رخدادهای مرتبط با انرژی در سطح جهان و استفاده از تجربیات بدست آمده در حل چالش‌های مشترک کشورهای عضو و همچنین ترغیب کشورهای جدید در پیوستن به ECT را بر عهده دارد.

کارگروه سرمایه‌گذاری:

این کارگروه از ارکان مهم کنفرانس منشور انرژی برای تمام مسائل مربوط به سرمایه‌گذاری، است. وظایف اصلی آن عبارتند از :

- مجمعی برای تبادل نظر (Forum) برای تمام مسایل مربوط به سرمایه‌گذاری تحت پیمان منشور انرژی.
- تهیه گزارش در ارتباط با محیط سرمایه‌گذاری و مسایل مربوط به تجدید ساختار بازار/ خصوصی سازی.
- ارائه توصیه کلی یا مشاوره خاص به کشورهای عضو در مورد سیاست‌های انرژی مربوط به سرمایه‌گذاری .

- تهیه اطلاعات در ارتباط با تحولات سیاست‌های انرژی در خصوص سرمایه‌گذاری در کشورهای عضو.

گروه مشاوران صنعت :

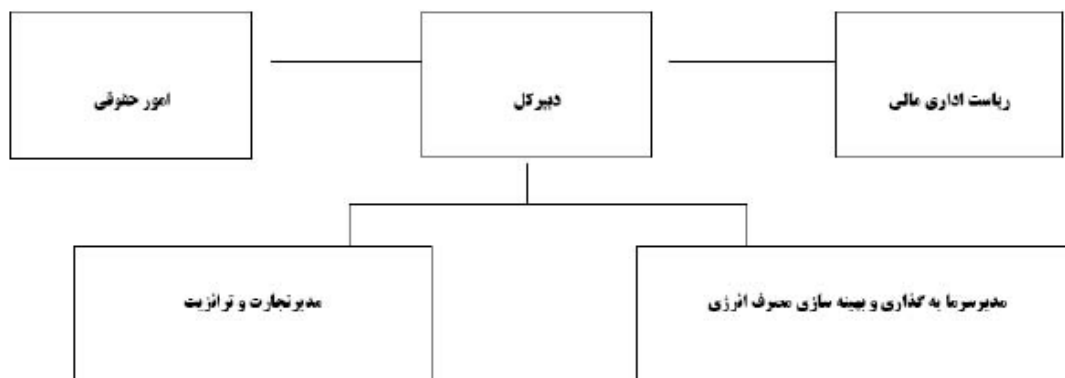
تقویت ارتباطات موجود با صنایع و نیز تقویت گفت‌وگو با بخش خصوصی در ارتباط با جهت‌گیری اصلی فرآیند منشور انرژی با تاکید ویژه بر کاهش ریسک و بهینه‌سازی مصرف انرژی. این گروه بعنوان مشاور ECT عمل می‌کند و در ارتباط با مسایل مربوط به سرمایه‌گذاری و عبور انرژی از مرزها، مشاوره ارائه می‌کند. همچنین این گروه نظرات خود را بطور منظم به کنفرانس منشور انرژی ارائه می‌دهد.

دبیرخانه منشور انرژی:

کنفرانس منشور انرژی دارای دبیرخانه دائمی و کوچکی است که در بروکسل پایتخت بلژیک قرار دارد. کارکنان دبیرخانه، کارشناسان بخش انرژی از کشورهای مختلف عضو این پیمان هستند و ریاست این کنفرانس بعهده دبیر کل آن است. وظایف کنفرانس از قرار ذیل است:

- پیش‌اجرای پیمان منشور انرژی و تعهدات مربوط به پروتکل آن.
 - سازماندهی و اداره اجلاس‌های کنفرانس و کارگروه‌های تابع آن.
 - ارائه خدمات مشاوره و تحلیل کارشناسی به کنفرانس و تمام کارگروه‌های تابع آن پیرامون فرآیندهای منشور انرژی.
 - ایفای نقش نمایندگی کنفرانس منشور انرژی در توسعه روابط آن با کشورهای غیر عضو و سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با انرژی.
 - پشتیبانی مذاکرات در مورد اسناد جدیدی که در دستور کار کنفرانس قرار می‌گیرند.
 - هدایت و تسهیل فرآیندهای حل و فصل مناقشات.
- در سال‌های اخیر دبیرخانه ECT مقالات و نشریاتی را در مورد جنبه‌های مختلف فرآیند منشور انرژی به چاپ رسانیده است. دبیرخانه همچنین خبرنامه‌ای را بطور مرتب به چاپ می‌رساند.

دبیرخانه منشور انرژی

نمودار سازمانی دبیرخانه ECT

عضویت:

اولین گام برای کشوری که قصد پیوستن به ECT را دارد، امضا اعلامیه سیاسی سال ۱۹۹۱ است که به این ترتیب به عنوان عضو ناظر پذیرفته می‌شود. قدم بعدی، ملحق شدن به معاهده است که فرآیندی طولانی‌تر دارد. هر کشور باید نخست مفاد پیمان ECT را با قوانین داخلی خود تطبیق و مورد ارزیابی قرار دهد. بعد از اینکه کنفرانس منشور انرژی گزارش کشورها در این زمینه را تایید نمود، بخش حاکمیتی منشور، از کشور متقاضی خواهد خواست تا به پیمان ملحق شود. در مجموع چهار سطح پذیرش برای این پیمان وجود دارد:

- ۱- اعضای که منشور سال ۱۹۹۱ را پذیرفته‌اند (O) بعضی از این کشورها فرآیند تصویب منشور ۱۹۹۱ را شروع کرده ولی کامل نکرده‌اند. (O+)^۲
- ۲- امضاء کننده قرارداد منشور انرژی ۱۹۹۱ (OC)^۳ بعضی از این کشورها تصویب موافقت اولیه و قرارداد ۱۹۹۴ را آغاز، اما به پایان نرسانده‌اند. (OC+)^۴
- ۳- کشورهایی که معاهده منشور انرژی ۱۹۹۴ و موافقت اولیه را تصویب کرده‌اند (OCT)^۵ بعضی از این کشورها کار تصویب اصلاحیه سال ۱۹۹۸ را آغاز ولی به پایان نرسانده‌اند (OCT+)^۶
- ۴- کشورهایی که اصلاحیه سال ۱۹۹۸ را تصویب کرده‌اند (OCTA)^۷

1- observer that is not yet party to the 1991 Energy Charter (O)

2- have begun, but not yet finished the process of adopting the 1991 Charter (O+)

3- 1991 Energy Charter signatory state (OC)

4 - not yet finished the process of ratifying the 1994 Treaty and Protocol (OC+)

1- 1994 Energy Charter Treaty ratifier state (OCT)

6- have begun, but not yet finished the process of ratifying the 1998 Amendment (OCT+)

7- 1998 Trade Amendment ratifier state (OCTA)

اعضای ناظر:

۲۴ کشور (از جمله ایران) و ۱۰ سازمان بین‌المللی، پیمان منشور انرژی را بعنوان عضو ناظر پذیرفته‌اند. اعضای ناظر مجاز هستند که در تمام اجلاس‌ها شرکت و تمام تحلیل‌ها، گزارشات و مدارک مربوط را دریافت دارند و همچنین در مباحثی که در چارچوب منشور انرژی صورت می‌گیرد شرکت کنند. نیت آن است که اعضای ناظر با منشور انرژی و کاربردهای آن آشنائی پیدا کنند، تا بتوانند فوائد پیوستن به این معاهده را ارزیابی کنند.

فرآیند حل و فصل مناقشات:

ECT مکانیزم‌های متنوعی برای حل و فصل مناقشات دارد که هرکدام بخش خاصی از معاهده را پوشش می‌دهند. اگر کشوری عضو، کشور دیگر را متهم به عدم انجام تعهداتش تحت پیمان ECT بنماید و از طریق کانال‌های دو جانبه بین‌المللی راه حلی یافت نشود، موضوع به داوری بین‌المللی احاله داده خواهد شد. این مکانیزم در مورد تمام مناقشات تحت پیمان ECT بجز موارد مربوط به رقابت تجاری و مسایل زیست محیطی اعمال می‌شود.

ECT همچنین به سرمایه‌گذاران خارجی این حق را می‌دهد که در صورت نقض مفاد مربوط به سرمایه‌گذاری، بر علیه کشور های عضو در دادگاه‌های داوری بین‌المللی، اقامه دعوی کنند.

ECT در ارتباط با مناقشات مربوط به ترانزیت، دارای فرآیند مصالحه منحصر بفردی است که سریع و غیر رسمی است. یک میانجی مستقل به منظور کمک به طرفین برای دستیابی به توافق منصوب می‌شود (توسط دبیرکل ECT). اگر سریعاً توافق حاصل نشود، میانجی این اختیار را دارد تا تعرفه ترانزیتی ثابتی را تعیین کند و به طرفین، حداکثر ۱۲ ماه برای ادامه مذاکرات و رسیدن به نتیجه فرصت بدهد. هدف، کاهش خطر قطع جریان ترانزیت، طی مدتی که مذاکرات در حال جریان است می‌باشد. انتصاب میانجی از اختیارات دبیرکل ECT است ولی جدا از این مطلب، دبیرخانه در مکانیزم حل مناقشات درگیر نمی‌شود. داوری در مناقشاتی که تحت این پیمان صورت می‌گیرد و یا اعلام حکم بر علیه کشورهای عضو، در دستور کار دبیرخانه نیست.

در صورت عدم امکان مصالحه بین طرفین دعوی، ECT راه‌های متعددی را برای حل و فصل مناقشه ارائه می‌دهد:

- مناقشه بین کشور های امضا کننده معاهده:

فرآیند داوری برای مناقشاتی که مربوط به تفسیر و یا اعمال معاهده است، بجز مناقشات مربوط به رقابت های تجاری و مسایل زیست محیطی (ماده ۲۷).

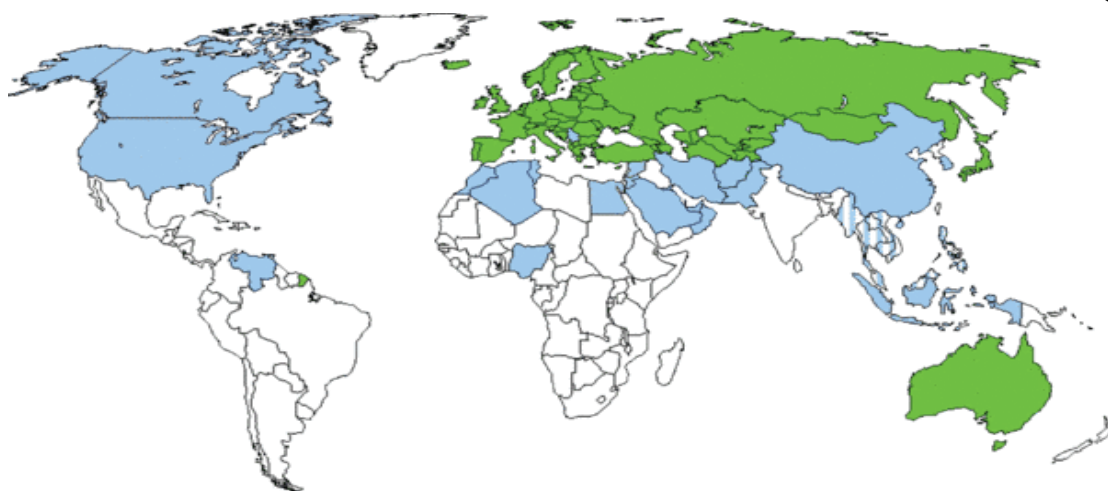
- **مناقشات مربوط به سرمایه گذاران و کشور های عضو ECT :**
در صورت نقض یکی از بند های مربوط به سرمایه گذاری در پیمان ECT توسط دولت های امضا کننده، به سرمایه گذاران چند گزینه انتخاب داده می شود تا بتوانند در دیوان دآوری بین المللی بر علیه دولت میزبان اقامه دعوی کنند (ماده ۲۶).
 - **مناقشات مربوط به مسئله ترانزیت :**
ارائه مکانیزم تخصصی برای مصالحه در مناقشات مربوط به ترانزیت. این مکانیزم سریع و غیر رسمی است (ماده ۷/۷).
 - **مناقشات تجاری :**
شامل مکانیزمی برای حل و فصل مناقشات تجاری بین امضا کنندگان پیمان ECT، یا در صورتیکه یکی از طرفین دعوی عضو WTO نباشد. (ماده ۲۹ و ضمیمه ۲۰).
 - **مسایل مربوط به رقابت های تجاری و مسایل زیست محیطی :**
برای مناقشات مربوط به رقابت های تجاری (ماده ۶) و مسایل زیست محیطی (ماده ۱۹)، ECT مکانیزمی غیر الزام آور دو جانبه (در مورد رقابت های تجاری) و یا چند جانبه (در مورد حفاظت از محیط زیست) که شامل مشاوره است ارائه می کند.
- اگر یک سرمایه گذار بخواهد مناقشه خود با کشور میزبان را به دآوری بگذارد، ECT سه گزینه در اختیار او می گذارد :
- مراجعه به مرکز بین المللی حل مناقشات سرمایه گذاری^۱ (ICSID) که یک سازمان بین المللی مرتبط با بانک جهانی است .
 - مراجعه به داور منفرد یا دادگاه موردی که تابع مقررات کمیسیون قانون تجارت سازمان ملل^۲ (UNCITRAL) می باشد .
 - مراجعه به موسسه دآوری اتاق بازرگانی استکهلم .
- خسارت های تعیین شده توسط دادگاه دآوری بین المللی، نهائی و الزام آور هستند و طرفین دعوی ملزم به تبعیت از حکم دادگاه هستند .
- گستره جغرافیائی منشور انرژی:**

1- International Centre for Settlement of Investment Disputes

2 -United Nations Commission on International Trade Law

منشور انرژی فرآیندی باز و گسترده است، کشورهای علاقمند می‌توانند در صورت تصویب کنفرانس و تمایل کشورهای داوطلب مبنی بر آمادگی آنها برای پذیرفتن مسئولیت‌های موجود در پیمان منشور انرژی، به آن بپیوندند.

گرچه آغاز منشور به عنوان یک ابتکار اروپایی مطرح بوده است اما مدتهاست منشور قلمرو جغرافیایی وسیعتری را در بر می‌گیرد که منعکس کننده تمایل به ایجاد یک بازار منسجم اروپایی و آسیایی است. بین سال‌های ۱۹۹۴-۱۹۹۵ ژاپن، استرالیا و کشورهای آسیای مرکزی نیز این معاهده را امضا کردند. جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۰۲ بعنوان عضو ناظر به این معاهده پیوسته است.

کشور هائی که با رنگ سبز مشخص شده اند عضو اصلی ECT هستند .

کشور هائی که با رنگ آبی مشخص شده اند عضو ناظر هستند .

نتیجه گیری

پیمان منشور انرژی (ECT) ابتدا به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در کشورهای جدا شده از شوروی سابق، طراحی شد و موضوع سرمایه‌گذاری را بعنوان اعطای یک امتیاز، به کشور میزبان مطرح ساخت.

جمهوری های شوروی سابق، اکثراً به دریای آزاد دسترسی ندارند و برای فروش محصول خود (که اکثراً گاز طبیعی است) به مشتری نهائی، ناچار از ترانزیت آن از قلمرو چندین کشور خارجی هستند، به همین دلیل جذب سرمایه‌گذار و همچنین وجود قوانینی که برای ترانزیت محصولات آنها ایجاد تسهیلات کند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

ایران به دریای آزاد راه دارد، منابع نفت و گاز ایران برای شرکت‌های چند ملیتی و سایر سرمایه‌گذاران شناخته شده و جذاب است و اکثر آنها مایل به سرمایه‌گذاری در ایران هستند، مانع اصلی کارشکنی‌های آمریکا و مسئله تحریم‌ها است. از این رو بعید است پیوستن به این

پیمان در حل و یا کاهش مشکلات فوق تاثیر چندانی داشته باشد. باید توجه داشت که پیمان منشور انرژی (ECT) اصولاً برای حمایت از سرمایه‌گذاران در برابر کشورهای صاحب منابع انرژی و همچنین ارائه اهرمی قانونی برای حمایت از این سرمایه‌گذاری‌ها است. در صورت امضاء این پیمان، ایران در معرض دعاوی حقوقی و پرداخت غرامت‌های احتمالی قرار خواهد گرفت.

هم اکنون از ۵۱ کشور امضا کننده ECT، ۲۳ کشور با اقامه دعوی از سوی شرکت‌های نفتی سرمایه‌گذار مواجه شده‌اند که ۱۵ مورد تحت بررسی است، در سه مورد بین طرفین توافق شده و در پنج مورد باقی مانده کشورهای میزبان، ملزم به پرداخت خسارت شده‌اند.

قابل توجه است که روسیه بعنوان بزرگترین صادرکننده گاز طبیعی در جهان و طرف اصلی اتحادیه اروپا در پیمان منشور انرژی با شکایت شرکت نفتی یوکاس "Yukos" محکوم به پرداخت ۵۰ میلیارد دلار خسارت شد، این کشور در سال ۲۰۰۹ به عضویت خود در پیمان ECT خاتمه داد.

با توجه به اینکه اکثر مفاد این معاهده کلی و مبهم بوده و امکان تفسیر متفاوت از آنها وجود دارد لذا در صورتیکه ایران تصمیم به امضاء منشور بگیرد، لازم است که مفاد آن از قبل توسط یک گروه از کارشناسان حقوقی ایرانی با دقت مورد بررسی قرار گیرد تا عضویت ایران با شرایط مطلوبی که متضمن تأمین منافع ملی کشور باشد صورت بگیرد. /پ

تهیه کننده: سید محمد رضا غفاری

منابع و ماخذ

<http://www.encharter.ntc.be>

http://www.encharter.ntc.be/fileadmin/user_upload/document/EN.pdf

<http://jids.oxfordjournals.org/content/1/1/153.full>

<http://www.eu-russiacentre.org/news/multimillion-dollar-yukos-lawsuit-puts-pressure-zapatero-europe.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Energy_Charter_Treaty

<http://www.euractiv.com/en/energy/court-rules-russia-yukos-case/article-187869>

http://en.wikipedia.org/wiki/Energy_Charter_Treaty